

SLOVENEC.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemani velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) prejema upravništvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“ Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, l. 17.

Izhaja vsak dan, izvemai nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 253.

V Ljubljani, v soboto 4. novembra 1893.

Letnik XXI.

Po notranjskih volitvah.

Zadnja volitev deželnozbornskega poslanca v Postojni je bila v marsičem jako zanimiva. Razburjenost pri advokatsko-notarski stranki je imela več smešnih posledic. Mej te štejemo n. pr. „Narodove“ bojne članke in „Rodoljubovo“ rotenje, pridevke „zavednosti“ in „neodvisnosti“ na Notranjskem, ki sta se javljala največ v prelamljanju moške besede, nepopisen strah pred volitvijo in čudno veselje po njej, vsakovrstni poskusi v manjših lažeh in še mnogo takega. Za nas je premalenkostno, da bi se dalje bavili s temi stvarmi; dolžnost naša je le, da po volitvi presojamo, kako je s katoliško idejo na Notranjskem.

Najprej izjavljamo: Mi smo z vspehi pri tej volitvi zadovoljni. Mi smo imeli na volišču 43 mož, nasprotniki 59 glasovalcev. Za tiste, ki so odpadli, ki niso držali dane besede; nam ni žal; prav je, da so se pokazali v svoji pravi obleki, saj za svoj tabor ne moremo rabiti veterinjakov, marveč le poštenih, značajnih mož.

Kdor se boji, če mu „Narod“ kaj zažuga, ni za nas, in veseli smo, da natanko izprevidimo, pri čem da je. Za katoliško idejo ne zadostuje samo jednega trenutja dejanje, ne zadostuje samo jedne duševne sile žrtva, marveč zánjo morajo biti vneti celi možje, čuteči, živeči zánjo. Samo krepostni, v dejanjih krščanski možje so sposobni bojevniki v njenih vrstah. In takih ni mnogo!

Notranjska je revna, zapuščena. Gmotna odvisnost ne more podpirati npravne sile in nezavisnosti značajev. Zato je število 43 mož, ki se je zbralo pod katoliško zastavo, veliko, in veselimo se ga. Ti možje so imeli obilo prestat, iz najhujših bojov so kot zmagovalci izšli in klevetanje nemoških

nasprotnikov je bilo pri njih zastoj, zastoj tudi zveneče kovine mamljiva ponudba.

Pri zadnji volitvi leta 1889 je dobil katoliške ideje zastopnik le 22 glasov; mej temi samo 6 lajških; sedaj so se razmere čudovito zboljšale. Vidno smo napredovali in zato s hvaležnostjo do vnetih vzgojateljev notranjskega ljudstva, beležimo ta radostni pojav.

Mladeniška srca si sicer želé takoj zmage, ker ne umejo presojati stalnega notranjega vspeha vzgoje od navideznega zunanjega vspeha zmage.

Naša dolžnost je, vzgajati ljudstvo, ne ga slepo voditi. Ljudstvo, če gre za nami, mora vedeti, zakaj gre. Svojih pravic in svojih dolžnostij v javnem političnem življenju se mora zavedati, zato pa potrebuje pouka, potrebuje vzgoje. Hkratu se mu mora omogočiti tudi v gmotnem oziru svoboda, da se bo lahko brez tujih vplivov razvijalo v duševnem oziru.

Odločno oporekamo vsakemu, ki bi hotel trditi, da notranjsko ljudstvo ni verno, ni krščansko; poštenega življenja po veri je tudi po Krasu in Pivki obilo lepih dokazov. Toda vzgoje, krščanske zavesti za javno življenje in organizacije manjka. A vedno manj. Če je n. pr. v Košani samo 12 volilcev prišlo volit volilne može, kaže to ob času, ko nastopata dve stranki, ubogo malo zanimanja. Liberalcu sevéda ni na tem, kdo in zakaj voli; njemu je dovolj, da gospoduje. Nam ni do tega nič pičice; po našem mnenju služi poslanec ljudstvu; v ljudstvu je težišče in ideje, ki zbirajo volilce, so merodajne, ne pa učinek.

Za vzgojo ljudstva pa so pred vsem poklicani duhovniki. Dolžnost njihova je, da uče vse narode; Bog jim jo je naložil. Učiti morajo bodi ugodno ali neugodno; braniti morajo resnico in jo razširjati;

zato je nesmisel, če hoče kedo učno oblast in dolžnost cerkve odpraviti s tem, da puhle zabavljice pošilja v dežel. Naj pišejo liberalci, kolikor časa hočejo, da duhovniki želé le sebi gospodstva, naj dokazujejo tisočkrat, da politika nima z vero ničesar opraviti; cerkev bo učila in vzgajala, ker sicer taji samo sebe.

Pri tej priliki moramo povdarjati še tretjo važno stvar, ki nam po notranjski volitvi tembolj živo stopa pred oči. Poluolikanci na kmetih, zastopniki neke samosvoje, nedavno še-le porodivše se buržuazije mej prostim ljudstvom, so z buržoazijo po mestih jednega duha. Liberalizem s svojo mrznjo do vere in duhovnikov jim gospodari; liberalni listi so jim nezmojljivi; iz njih zajemajo snov svojemu mišljenju. Ljudstvo naše je predobro in preveč je ljubimo, da bi je pustili tem ljudem, ki prečesto s svojim denarnim vplivom terorizirajo cele okraje. Dolžnost nas vseh je, da osvobodimo kmečki narod iz teh zanj tudi v gmotnem obziru prepogubnih zanj. Rešimo je liberalnih mogotcev, rešimo je liberalnega časopisja, boj za gmotno in duševno nezavisnost in svobodno razvijanje ne sme nikedar ponehati. V ljudstvu je bila vedno moč cerkve, moč krščanskega mišljenja, ne pri bogatih in mogočnih prvakah. V ljudstvu mora živeti katoliška ideja; poživljati se mora z misijoni, ogrevati se v političnih in gospodarskih društvih, kazati se v krepostnem, verskem življenju in potem je ni sile na svetu, ki bi ji ustavljala zmago!

Pojasnilo o občnem zboru „Sloge“.

V Gorici, 2. novembra 1893.

Z ozirom na domačo vest o občnem zboru društva „Sloga“, katero ste prinesli v številki z dné

LISTEK.

Pismo.

Gospod vrednik!

„Suffrage universel!“ To je beseda, ki je sedaj politikom v Avstriji popolnoma zmedla glavé. Splošna volilna pravica, to je trd lešnik za plutokratski birokratizem na levi in na desni. Grof Taaffe, ki je toliko let kazal, koliko je ura na avstrijskem političnem obnebj, on neodstavljeni je kar naenkrat ob to uro. In zdi se mi, da je podoben možičku, o katerem si ljubljanski šolarji pripovedujejo, da nosi verižico na telovniku, a da nima ure. In vrel so nedavno nekega dne ti otroci iz šole domov in nesreča je hotela, da so došli moža „z verižico brez ure. „Očka, koliko je ura? — Očka, koliko je ura?“ kričali so poglavci na vse strani in ubogi mož se jih je komaj s silo otepal.

Pa recite, gospod vrednik, da ni to pristna podoba sedanjega našega notranjega političnega položaja? — Očka grof Taaffe nosi še zunanja znamenja ministerske časti, a ure te ni več in politični otročaji od vseh strani kričé vanj: Koliko je ura? Kdaj se zjasni? Kateri so možje prihodnosti? — Toda ko bi bil tudi grof Taaffe, kakor veli Nemeec „discret wie ein Kanonenschuss“, ne mogel bi zadovoljiti vse politične radovednosti.

Dasi torej ničesar gotovega ne zvedó niti oni, ki so dosedaj grofa Taaffeju pomikali večkrat ka-

zalec na uri naprej ali zaza, kakor jim je kazalo, in dasi vsled tega ne morejo že sedaj določiti svojega prihodnjega „priklanjanja“, vendar jih vodi instinkt tudi sedaj in ravnajo se v tej kritični dobi, kakor dosedaj po geslu: Dummodo nobis bene!

In to, gospod vrednik, je v sedanjih idejalnih časih najbolj praktično. Kdor drugače ravna, mora to čutiti, kakor je to skušil Vaš kolega Kravani, vrednik lista „Oesterreichische Volkszeitung“. Pisal je namreč v tem listu članek za občno volilno pravico. Ker pa imenovanemu listu poklada zobjanje v jasli tako zvana „Steyrermühl-Aktiengesellschaft“, ki se ne ogreva za širšo volilno pravico, zato je odpovedala vredniku, ki je moral naprej s trebihom za kruhom. To je, vsaj kolikor jaz vem, prva žrtev volilne reforme. Kakor prijatelj svetujem Vam, gospod vrednik, da pazite prav natančno, kako bodete pisali o tej kočljivi zadevi. Morda bo dobro, da v tem oziru greste v šolo k Vašemu kolegi, ki je občudujoč vnemo za občno volilno pravico pri ljubljanskih delavcih celo pozabil na alfa in omega svoje politike, na narodnost ter mirno, najbrže da v prospeh volilne reforme, prezrl psovko, kakeršne najhujši „brezdomovinec“ še ni spregovoril, namreč, da je tudi slovenskim socijalistom narodnost — deveta briga! To, gospod vrednik, je stylus diplomaticus, ki vodi do praktičnih vspehov.

Četrty stan, ta torej stopa na dan! Oni že sedaj odločuje, kdo bo zasel ministerski prestol. Saj

z Dunaja se je čulo o delavskih shodih, na katerih so oporekali, da bi bil naslednik Taaffejev knez Windischgrätz, baje zato, ker je ime njegovega očeta še iz leta 1848 v preživem spominu. Četrty stan ob koncu 19. veka je podoben tretjemu stanu ob koncu 18. veka v zlasti na Francoskem. Takrat pa ob revoluciji francoski je abbé Sieyes tako-le modroval o tretjem stanu: „Kaj je bil tretji stan?“ — „Nič!“ „Kaj je sedaj?“ — „Vse!“ „Kaj bo?“ — „Nekaj!“

Tako se je tedaj tudi zgodilo, in do tega bo prišlo tudi sedaj in naj sedi na ministerskem stolu kdor-koli, poljski grof Stadnicki ali pa dunajski liberalno-demokratski kameleon Kronawetter.

Zaradi tega si pa ni treba slikati takih strahov gledé volilne preosnove, zaradi tega meni nikakor ne more v glavo, kako da se radi take same ob sebi umljive stvari kar naenkrat združi severni tečaj z južnim, družji mraz z vročino in voda z ognjem. Koalicija treh parlamentarnih veleklubov — da se izrazimo točno diplomatiški — zdi se mi neutemeljena, nenaravna, nevspešna. To je mrtvo rojeno dete, ki bo le širilo gujilobo.

Torej le nobenega strahu ne! Pri strahovih namreč v resnici ni vse tako hudo, kakor se dozdeva. Tako je n. pr. neki strah dalje časa strašil okoli črnuškega mosta in sicer delavke, ki hodijo tod iz ljubljanskih tovarn domov. Kdor bi takrat mimo hodil, vstrašil bi se ropotanja in šuma, ki ga je ondi napravljala „strah“. Delavke se pa neki nič

31. oktobra svojega cenjenega lista, prosim, sprejmite v predale svojega lista naslednje vrstice.

Kot član stalne komisije za drugi katoliški shod štejem si v dolžnost, delovati za vresničenje katoliških načel, kjer in kolikor morem. Razne okoliščine zanesle so me v javno življenje ter postavile na čelo političnemu društvu, ki obstoji že mnogo let. Ta organizem, spretno vojen, je sposoben, širiti med narodom gibanje v njegov mnogostranski tudi verski prosep. Treba torej tak organizem gojiti in popolnjevati.

V verskem oziru snovalo je letos omenjeno društvo dva pojava, ki bi pričala o trdni zvezi slovenskega naroda na Goriškem z rimsko stolico. Cestitka društva „Sloga“ in županstev po deželi do sv. očeta so se posrečile; nameravano slavnost slovenskih društev v Gorici v proslavo papeževe petdesetletnice, ki bi bila ob enem imela služiti v približevanje razdvojenih rojakov, je pa izpodletela.

Vkljub temu ne kaže dopisnik iz Gorice v 20. številki tržaškega polumesečnika nikake naklonjenosti prevažnemu društvu, marveč je smeši z načinom, kakor opisuje občni zbor z dne 12. oktobra in poroča svetu reči, ki se niso godile, ali ne tako, kakor jih opisuje.

To je umljivo, ker g. dopisnik ni bil pri občnem zboru pričujoč. Radi tega dovolite mi, da popravim nekatere točke onega poročila, katero ste pohvalili v že omenjeni domači vesti, ter da na kratko pojasnim nekatere reči.

Ni res, da k občnemu zboru dne 12. oktobra se je zbralo v čitalničnih prostorih okoli 30 članov, marveč se je sešlo nad 50 odličnih rojakov iz raznih krajev dežele. Prisotnost č. duhovščine izpod Čavna, ki je došla v polnem številu, kakor trdi dopisnik, bila je zborovalcem in predsedniku v čast in spodbudo. Udeležitev je bila obilna v primeri z onimi časi, ko so se pred občnim zborom iskali in sprejemali novi udje, da se jih je naštelo 20 in da je bilo sploh mogoče zborovati.

Z izrazom, da „društvo ima še vedno toliko članov, da si odbor voli“, hotel je g. dopisnik najbrže reči, da društvo nima veliko, ampak malo članov. Temu nasproti je razvidno iz letnega računa, prebranega pri občnem zboru, da nad 200 društvnikov je plačalo letnino; sploh pa šteje društvo nad 400 udov.

„Pri volitvi novega odbora,“ pravi gospod dopisnik, „so se izločili oni člani, ki so neprijazni novi tiskarni v Via Signori“. Koliko resnice je na tem, spozna se iz naslednjih podatkov. Izločil se je Ant. M. Obizzi, tiskar in odgovorni vrednik, ki je predsedniku izrazil in utemeljil željo, naj bi ne bil več izvoljen. Predsednik je spoznal to željo kot opravičeno ter naznanil jo občnemu zboru. Na Obizzijevo mesto je bil izvoljen dr. Franc Žigon, profesor bogoslovja v Gorici. Izločil se je dr. Al.

ne boje, ker ga poznajo. To je namreč neki Golijat, ki je pa majhen zrasel, a vkljub temu menil je, da mora delavkam na potu domov nagajati; te pa ne bodo lene, zgrabijo ga ter prav krepko naklestijo, kakor prave razdražene „amazonke“ — od tedaj pa je ob črnuškem mostu strašilo do večerajšnjega dne. Večera pa se mi je sporočilo, da bodo napravili lov na ta „strah“. Kako se je obnesel, danes še ne vem; če bo kaj za pod črto, veste, gospod vrednik, da Vam točno sporočim.

Tak strah vlada tudi tam gori na Gorenjskem na neki pošti. Ta pa ima svojo posebnost, da svojo ulogo igra pod „klobukom“. Piko ima ta „klobučnik“ posebno na katoliške liste, katere če le more vrata nazaj in pa na srebrne tolarje, ki jih dobiva od poštenjakov, pri katerih ga niti cesarjeva podoba ne prepriča, da so pravi, temveč jih mora na Dunaj pošiljati, da mu od tam pošljejo nazaj tolar in pa pod — nos! — Dotični „strah“ pa naj ne pozabi, da pod klobukom igrati ni vselej varno, kajti neznatna sapa lahko odnese klobuk in na beli dan se prikaže — prepovedana igra!

O strahovih bi bilo tudi marsikaj zanimivega sporočiti z Notranjskega. Pri belem dnevu so hodili in se vozili okoli volilnih mož, večinoma okoli takih, pri katerih ni iskati moštva. Ti strahovi kazali so se v kozarcih rujnega vina, v zvenečih tolarjih, v sibilnih glasovih melodičnih obljub, pa tudi v pišu in viharju groženj, očitanj, in odpovedovanja posojil. V vseh teh prikaznih strahov zrcalila se je notranjskih radikalev — zavedenost!

Rojic, ki je bil pri volitvi pričujoč in soglasno izvoljen, ki je pa izjavil, da volitve ne sprejme. Izločil se je slednjič župnik M. Kocijančič, ki je opetovano prosil predsednika, naj bi ga izpustili, ter nasvetoval, naj bi namesto njega volili župnika A. Berlota na Vogerskem, kar se je zgodilo. To je vsa prememba v odboru in med namestniki.

Društveni odbor šteje zdaj pet duhovnih in pet svetnih članov; predsednik in podpredsednik sta duhovnika.

Gospod dopisnik pripoveduje dalje: „Na vprašanje dr. Rojica, naj poslanec točno izpove, ali bo glasoval za izjemno stanje ali proti, odgovoril je gospod poslanec, da ne vé še.“ To je neresnično. Na dotično vprašanje dr. Rojica odgovoril sem, da iz tega, kar sem malo prej govoril o izjemnem stanju v Pragi in okolici, katero sem obsojal, je dovolj razvidno, kako stališče zavzemam v tej stvari, in dosledno, kako bo moje postopanje v tem oziru v državnem zboru. Zborovalci so moj odgovor odobrili ter soglasno sprejeli resolucijo, ki po svoji vsebini izključuje, da bi bil jaz izjavil, da ne vem še, kako bom o tej stvari glasoval.

Neresnično je, da bi bil g. tajnik pri občnem zboru poročal, da, ko je nameravalo društvo letos slovesno obhajati petdesetletnico svetega očeta Leona XIII, „jim je tudi vlada namignila, naj slavnost opustijo“; marveč je res, da je tajnik poročal, da „z merodajnega mesta se nam je namignilo, naj opustimo namenjeno slavnost“, katero „merodajno mesto“ v cerkvenih stvareh „Složanom“ pa ni vlada, ampak cerkvena oblast. Svetost vladinih migljejev v katerih koli stvareh radi prepučamo g. dopisniku.

Profesor Berbuč je c. kr. uradnik, zato je naravno, da mu močno ugaja, ako ga vedno in vedno vlačijo po javnih listih. To vé gosp. dopisnik prav dobro; zato si ne more odreči, da bi profesorju-rojaku ne storil te ljubavi. Če tudi ima g. dopisnik s profesorjem le dober namen, ko naznanja beročemu svetu, da „ga je pogrešal pri zborovanju“ društva „Sloga“, da „je pa zato prišel k „Zvezdi“ na posvetovanje“, moram vendar ugovarjati tej trditvi, ker g. profesor je bil šel k „Zvezdi“ le na kozarec vina vsled vabila domačega g. župnika. Profesor Berbuč si je pridobil to naklonjenost dopisnikovo, odkar je bil sprejel leta 1889 na prošnjo posebne deputacije z Vipavskega, pri kateri je bil tudi g. Josip Pavlica iz Rifemberga, kandidaturu v deželni zbor goriški.

„Pred vratmi smo slišali dve stvari,“ pravi dalje g. dopisnik, „ki sta ostali v žepu gg. zborovalcev, namreč nekaj o nezaupnici... in nekaj o katoliškem shodu...“ G. dopisniku ni bilo niti treba poslušati pred vrati, ker te reči so se pripovedovale na ulici in v sosedni hiši, predno so imele priti na vrsto.

In vkljub temu je vendar dobil konservativen kandidat toliko častnih glasov. In vsak ta glas je oddal mož, ki je moral zaradi tega kdo vé kolikokrat skozi napredno-narodne šibe. Take može časti in hvalevredne kazali so se v zlasti Starotržani, Bločani, Planinci, Cirkničani po večini, volilci iz St. Petra. Tak je mož, ki zna kaj trpeti za svoje prepričanje, za svoje moštvo. Slava in hvala takim možem!

Ti so kras, ti so upanje za prihodnost. Gospod vrednik, jaz Vam moram reči, da sem s to volitvijo zadovoljen. Res ni izvoljen konservativni kandidat, a število glasov zanj je lepo naraslo in pa marsikaterim, ki so do sedaj stali od daleč, odprle so se oči, da sedaj vidijo, kam radikalizem tira Notranjsko.

Veseli me tudi, da se je župan iz Knežaka tako hitro poboljšal. Čulo se je, da misli voliti konservativca, Vaš kolega ga precej trdo poprime, ter mu napové kozje molitvice, katere mu hoče brati; to je bilo danes teden in glejte v nedeljo je že hitel v raševino odet v St. Peter in tam na glas molil svoj „Confiteor“, da če tudi se kedaj vozi s „črnimi“, da zaradi tega ni še črn. Najbrže, da je s tem se opravičil, ter da „Narod“ ne bo dopolnil svoje grožnje, češ, „da se bo s tem gospodom o priliki pečal tudi še v drugem oziru.“ Kaj se hoče? V veliki in mali politiki velja rek: Il faut casser des oeufs pour faire une omelette. Jajce treba ubiti, če hočemo iz njega napraviti — šmorn!

Imel bi Vam še več pisati, gospod urednik, pa pismo že preveč narašča. Sporočiti bi Vam imel, kako so se v Škofjiloki zanimali za moje prvo

Če izreče svojo nevoljo mož, ki je pričakoval, da državni poslanec se pridruži Mladočehom, in ki vidi, da njegova nada se ni izpolnila, je to umljivo in dosledno, in tak mož je spoštovanja vreden. Če pa kdo ob volitvi ruje zoper kandidata, rekóč, da pojde z Mladočehi, ako bo voljen, in pripravlja pozneje poslancu nezaupnico, ker ne hođi z njimi, smeši sam sebe in se bije po ustih.

Ker sem predsedoval občnemu zboru, ne vem, kaj se je govorilo med tem pred vrati o katoliškem shodu. To pa vem, da predno je začelo zborovanje, sem nekaterim društvnikom pred vrati rekel, da, ako želijo kako izjavo gledé katoliškega shoda, naj sprožijo to zadevo, da odgovorim. Nikdo ni po tem vprašal. Ako bi se bil kdo oglasil, bi mu bil odgovoril, da z ozirom na katoliški shod se popolnoma vjemam in sem se vedno vjemal s svojim prevzvišenim višjim pastirjem, s katerim sem se še pred nekaterimi dnevi razgovarjal o tej stvari. V tem smislu skušam tudi delovati, kjer in kolikor mi je mogoče, po dušnih in telesnih močeh, katere mi je Bog podaril. V tem smislu prizadevam si delovati tudi kot predsednik političnega društva in kot poslanec.

Dr. A. Gregorčič,
predsednik društva „Sloga“, državni in deželni poslanec.

Z veseljem pviobčujemo to izjavo preč. gospoda dr. A. Gregorčiča. Jasno in javno je tu izražena vodilna ideja njegovemu delovanju, tista ideja, ki je rodila katoliški shod, tista ideja, ki druži po širnem svetu nebrojno borilcev v boj za pozabljene krščanske vzore v javnem življenju. O ti očiti izjavi je pa h krati preč. g. poslanec konstatiral propad, ki ga loči od liberalizma in njegovih zastopnikov na Slovenskem. Po krivici si je prilastovala naša advokatsko-not. stranka, da je goriška duhovščina v njenem taboru in „Narod“ je zastonj zagotavljal, da je preč. g. dr. Gregorčič s svojimi somišljeniki njegove boje. Preč. g. dr. Gregorčič je gledé katoliškega shoda tistih načel, kakor prevz. metropolit goriški. Ta pa je izjavil, da se v tem strinja popolnoma s prevzvišenim ljubljanskim knezoškofom, ki je potrdil resolucije prvega slovenskega katoliškega shoda. Preč. gosp. dr. Gregorčič hoče, koder in kolikor bo mogel delovati za vresničenje katoliških načel, ki so se izrazila pri katoliškem shodu. To je jasna, odkrita beseda!

Mi se pa trdno nadejamo, da je s to izjavo dovršen prvi korak k tako zaželenemu složnemu delovanju na Goriškem na skupnem katoliškem temelju. Zato radi spopolnjujemo svoje poročilo o „Sloginem“ shodu in radujoč se možkih besedij preč. gospoda poslanca jim želimo tudi na Goriškem — obilo vspehov!

pismo. Radovedni so bili posebno, kdo ga je pisal, a meni se zdi, da bi bilo bolj primerno radovednim biti, kedo je zakrivil, da se je kaj takega sploh moglo pisati. Poročati bi Vam imel, kako živahen je promet po nekaterih postajah nove dolenske železnice; tako n. pr. se govori, da so na postaji Čušperk cel mesec oktober oddali celi — dve vozni karti. Menim, da ta dogodek prepriča sedaj o potrebi te postaje tudi one, ki so ji prej tako nasprotovali. — Še marsikaj drugega mi je na jeziku, a je za danes pogoltnem, kajti naglica ni prida. Tega se je prepričal državni poslanec Svoboda, ki zastopa neke nemške kmečke občine na Češkem. Ta mož je v svoji gorečnosti precej, ko se je pričelo govoriti o ministerski krizji, telegrafoval svojim volilcem: „Das Cabinet Taaffe hat demissionirt, illuminirt!“ In sedaj je od tega že 14 dnij. Kaj so pač reveži volilci njegovi že požgali, ako ves čas razsvetljujejo, dokler grof Taaffe v resnici ne odstopi. Stavim da bi se zaslinjenemu polžu nikoli kaj takega ne pripetilo.

Sklenem svoje pismo. November mesec pa kakor veste, gospod urednik, je otožen, meglen, Angleži ga nazivljejo „mesec obešencev“, torej ne zamerite, ako tudi jaz današnje pismo končam z nekoliko bolj sentimentalno kitico:

Ich weiss nicht, was soll es bedeuten,
Dass ich so traurig bin:
Vor diesen modernen Leuten
Flieg all mein Nimbus dahin!

Šola v Opatiji.

Interpelacija poslanca Spinčića in tovarišev do Njega ekscelence gospoda učnega ministra.

V svetovno znani Opatiji v občini Volosko v kraju z jednaki imenom je ljudska šola.

To šolo je obiskovalo v šolskem letu 1890/91 64, v šolskem letu 1891/92 78 in v šolskem letu 1892/93 96 in v tekočem letu 106 učencev.

Poučni jezik je do 1885. leta bil hrvaški. Z ukazom c. kr. deželnega šolskega sveta za Istro v Trstu z dne 17. junija 1885 št. 615 se je odredilo, da se šola razdeli v dve paralelki, jedna s hrvaškim in druga z italijanskim učnim jezikom in da se poučuje ločeno v obeh.

Posledica te naredbe, ki ni niti potrebna, niti v zakonu utemeljena — kajti v šoli je tedaj bilo 10 otrok, ki so govorili italijanski in jih je sedaj le 12 (dvanaest) — je bila, da se o pravem vspehu v šoli v Opatiji govoriti ne more, in sicer zaradi tega, ker se v italijansko paralelko vpisujejo otroci, ki učnega jezika ne razumejo, in ker je premalo učnih ur v obeh paralelkah, kar pa pri jedni učni moči drugače ni mogoče.

Na vsako paralelko pride 15 učnih ur na teden in sicer po 2 za veronauk in po 13 za druge predmete. Trinajst ur je na obeh paralelkah tako razdeljenih, da pride tri ure neposrednjega nauka na prvi oddelek (prvo šolsko leto) in tri ure na drugi oddelek (drugo in tretje šolsko leto) in sedem ur na tretji oddelek (četrti, peti in šesto šolsko leto). Učenci, ki dobivajo tri ure direktnega in ravno toliko indirektnega pouka, ki vsaki drugi dan za dve uri pridejo v šolo, se nikakor ne morejo tega naučiti, kar je predpisano v načrtih.

Da se temu zlu vsaj nekoliko odpomore, je davčna občina Opatija po nalogu c. kr. okrajnega šolskega sveta zgradila novo šolsko poslopje s 24.000 gld. z dvema sobama in dvema učiteljskima stanovanjema in prosila šolsko oblastvo za drugo učno moč.

Ko je bila vse leto pol leta polovica poslopja prazna in se v imenovanem sistemizovanju ni nič slišalo, so se tamošnji prebivalci v skrbi za vzgojo svojih otrok s prošnjo dne 8. avgusta t. l. obrnili do c. kr. deželnega šolskega sveta za Istro v Trstu in je to prošnjo izročila posebna deputacija ad hoc pri predsedništvu c. kr. deželnega šolskega sveta. V prošnji so prosili, da se sistemizuje še jedno učno mesto, če je mogoče za učiteljico, in da se razveljavi ukaz deželnega šolskega sveta z dne 17. junija 1885, št. 615, ker za tako šolo, kakoršna se je zaukazala z omenjenim ukazom ni preskrbljeno v učnih načrtih.

Iz Trsta deputacija ni prinesla posebno dobrih nad, in prebivalstvo opatijsko naj še nadalje gleda polovico šolskega poslopja prazno in se s težkim srcem s tem zadovolji, da nekaj njih otrok hodi vsak drugi dan po dve uri v šolo.

Ko bi v šoli bil le jeden učni jezik, namreč hrvaški, materni jezik večine šolskih otrok, kakor

je bil do 1885. leta, bi po številu učencev poslednjih treh let in zlasti pri poldnevem pouku ne imeli pravice zahtevati druge učne moči. Ko se je pa šola po jeziku razdelila v dve in sta torej iz jedne šole nastale dve, bi se pa druga učna moč morala nastaviti.

Z ozirom na povedačo, vprašajo podpisani Njega ekscelenco učnega ministra:

Hoče li Njegova ekscelenca takoj potrebno ukreniti, da se obstoječe zlo na ljudski šoli v Opatiji takoj odpravi, bodisi s tem, da se razveljavi ukaz deželnega šolskega sveta z dne 17. junija 1885, št. 615, ali pa s tem, da se sistemizuje druga učna moč.

Na Dunaju, dne 27. oktobra 1893.

Slede podpisani.

Slovenske šole v Trstu.

Interpelacija poslanca Spinčića in tovarišev do učnega ministra.

V seji tržaškega mestnega zbora dne 19. m. m. je bil mej drugimi na dnevnem redu točka: „Predlog šolskega odseka“, da se k novemu komisijonalnemu posvetovanju o prošnjah za osnove slovenskih šol v mestu ne pošljejo nobeni zastopniki. Ta predlog vsprejel se je z vsemi glasovi proti glasovom slovenskih mestnih odbornikov.

Podpisani nečejo natančneje opisovati zgodovine peticij za osnovo slovenskih ljudskih šol v Trstu; ta se je že večkrat opisovala in sicer poslednjič v seji visokega državnega zbora dne 28. januarja l. l.

Omenjajo le, da je že leta 1883. 1400 slovenskih starišev poslalo mestnemu zastopu peticijo za osnovo slovenske šole; da je mestni zbor o tej peticiji prešel na dnevni red; da se je zavrnila dotična pritožba na c. kr. deželni šolski svet in visoko c. kr. ministerstvo za bogočastje in uk; da se je druga v novejšem času vloženo peticijo odklonil c. kr. deželni šolski svet ali je leta 1892 vsled pritožbe c. kr. ministerstvo za bogočastje in nauk zaukazalo komisijonalno obravnavo; da se je občinsko zastupstvo bilo povabilo, da k tej obravnavi pošlje svoje zastopnike, ali jih ni hotelo poslati, in da je mestni magistrat kot okrajno šolsko oblastvo zavrnil prošnjo, mestni zastop pa povabilen, da odda svoje mnenje, se dne 15. septembra 1893 izrekel proti ustanovi slovenskih ljudskih šol v Trstu; da se torej tržaškimi Slovence, avstrijskim državljanom vzlic vsem peticijam uloženih poslednjih deset let, valje dežavnim temeljnim zakonom in državnim šolskim zakonom, ne dajo v materinščini sredstva za izobraženje v njih jeziku, dočim italijanski državljanji imajo to sredstvo v polni meri in ustanovljajo italijanske vzporednice v tržaški okolici, koder bivajo Slovenci, in da se tržaški mestni zbor opetovano brani odposlati zastopnike k komisijonalni obravnavi in se torej žalostna igra zopet začne s tržaškimi Slovenci in zaradi tega vprašamo gospoda učnega ministra:

„Hoče li njega ekscelenca z vso odločnostjo in takoj ukreniti vse potrebne naredbe, da se že vendar jedenkrat ustrezno opravičenim in v državnih temeljih in državnih šolskih zakonih utemeljenim peticijam Slovencev tržaških, avstrijskih državljanov za osnovo šol s slovenskim učnim jezikom, in to, če že drugače ne gre pa na državne stroške, analogno obstoječim nemškimi deškimi in dekliskimi šolam, in torej, in se tako izpolnijo določbe državnega osnovnega in državnega šolskega zakona.“

Na Dunaju dne 27. oktobra 1893.

Slede podpisani.

Politični pregled.

V Ljubljani, 3. novembra.

Kriza. Le počasi se razvija kriza in kakor se govori, kažejo se velike težave ne le v političnih, temveč tudi osebnih vprašanjih. Karakteristično za sedanjí položaj je pa, da se od vseh stranij zatrjuje, da Plener pride vsekako v ministerstvo. To kaže prevago levičarjev, ki bodo za nekaj časa najbrž v Avstriji godli na prve gosli. Govori se pa tudi, da v novo ministerstvo vstopi tudi Poljak Jaworski. V tem slučaju bi Poljaki in levičarji svoji vodji imeli v ministerstvu, Hohenwartov klub pa ne, ker se grof Hohenwart brani vsprejeti kak portfelj. Tudi se je govorilo, da Bilinski postane finančni minister, ali to se ne vresniči, ker on nikakor ne misli popustiti predsedstva državnih železnic. Minister Zaleski tudi nima veselja, ostati v novem kabinetu. Gotovega seveda še nič ni, ker bode ministre izbiral še le bodoči predsednik ministerstva.

Civilni zakon na Ogerskem. Vsak čas se ima začeti budgetna debata v ogerski zbornici poslancev, ali vlada še nima od vladarja dovoljenja, da bi predložila novo predlogo o uvedanju civilnega zakona. Po vladnih listih se je zatrjevalo, da poprej zbornica ne začne budgetne debate. To pritiskanje na krono pa ni nič izdalo, in sedaj so se vladni privrženci že premislili in liberalni listi le izražajo nado, da vlada mej budgetno debato predloži omenjeno predlogo, ako je pred debato ne bode mogla. Gotovega še ni in prav lahko je mogoče, da bodo tudi tisti imeli prav, ki že govoré o ministerski krizi. Da bi prišlo kako konservativno ministerstvo, mi prav ne verjamemo, ker na Ogerskem se bi konservativna stranka še le osnovati morala, ali vsekako bode bodoče ministerstvo moralo se v cerkvenopolitičnih vprašanjih postaviti povsem na drugačno stališče.

Rusko brodovje. Sedaj se razpravlja po listih, kje da bode neki osrednja postaja ruskega brodovja v Sredozemskem morju. Francoska vlada je Rusiji ponudila na razpolago vsa svoja pristanišča ob Sredozemskem morju in naročila pomorskim oblastvom, da naj z ruskimi ladjami postopajo tako, kakor z domačimi. Admiral Avellan je pri odhodu iz Ajaccia obetal, da se vrne čez tri mesece. Vzlic temu ni gotovo, da se Rusija odloči

Sekelji.

(Rodoslovna in životopisna razprava.)

(Dalje.)

Cerkev je bila, kakor trdi štajerski zgodovinar Sim. Povoden¹⁾, ki jo je videl, za dve tretjine večja od župnijske cerkve v Ormožu ter od vzhoda proti zahodu tako obrnena, da je duhovnik od prednjega altolja skoz zadnja ali velika vrata gledal ravno proti solnčnemu vzhodu. Postavljena v gotičnem slogu močno in lično bila je ta cerkev ozaljšana od znotraj in zunaj, zares veličasten tempelj. Lepi prednji ali veliki altar iz lesa, bogato pozlačen, je v sredini imel podobo sv. Frančiška Ser., cerkvenega patrona, ob straneh pa podobe drugih svetnikov iz reda sv. Frančiška. Tik vrat v žagrad na episteljaki strani proti koncu presbyterija je stal majhen, a ličen altar sv. Krištofa, društveni altar društva treznosti, katero je bil Ziga baron Dietrichsteinski dne 27. junija l. 1517 na Štajerskem vpeljal²⁾. V osredju cerkve, katerega gotični obok so lepi, kameni stebri podpirali ter ga v veliko srednjo cerkev in v dve stranaki kapeli delili, je spredaj na episteljaki strani bil altar sv. Križa, temu ravno nasproti, na evan-

gelski strani pa altar Matere božje. V kapeli na evangeljski strani je stal altar sv. Groba, v oni na drugi strani pa altar sv. Dominika. Po stebrih so bile lepe statue, po stenah pa krasne slike večidel svetnikov iz reda sv. Frančiška. Cerkev je imela tudi lepo prižnico in kor z velikimi orglami. V žagradu se je nahajalo mnogo lepih, vmes dragocenih mašnih oblačil, kelihov itd. Nad žagradom je grajska gosposka imela svoj oratorij, ozaljšan z grbi ormoških graščakov. Ravno nad velikimi vrati je stal četirivoglav in visok zvonik, s prosto streho in v njem je viselo petero ubranih zvonov. Pod presbyterijem je bil žerf za rodbino ustanovnika in za druge odlične osebe, okoli cerkve pa je bilo navadno pokopališče.

Cerkvi prizidan je bil velik samostan z mnogimi celicami, s prostornim refektorijem in lepim vrtom, ki je do Drave segal.

V smislu svojega blagega ustanovnika so tukaj skoraj 300 let delovali za čast božjo in dušno zveličanje ubogega slovenskega ljudstva vneti sinovi sv. Frančiška in si nabirali nemisljivih zaslug za nebesa, — a osudepolni ukaz cesarja Jožefa II. z dne 23. februarja l. 1786 je dne 5. aprila t. l. ustavil njihovo delovanje. Z žalostnim srcem so redovniki, med njimi 14 duhovnikov³⁾, zapustili svoj samostan in šli, eni v Varaždin v tamošnji samostan, drugi

pa na župnije na deželi za dušne pastirje. Samostan s cerkvijo in lepim vrtom vred je bil dne 4. oktobra l. 1798 za 2000 gld. prodan⁴⁾ in kmalu tudi podrt.

¹⁾ Schmutz, Hist.-topogr. Lexicon v. St., I, 415.

Knjige in precej drugih rečij so frančiškani na plavih in ladjah po Dravi odpeljali v Varaždin, kjer se v frančiškanski cerkvi še dan danes nahaja prezala podoba matere božje, ki je svoje dni zaljšala stranski altar v ormoški samostanski cerkvi. — Orgle je kupila mestna cerkev v Mariboru, trije zvonovi so v Perlaču v Medjimurju, podoba sv. Krištofa pa v romarski cerkvi na Polensaku. Ob potu od Lešnice na Runšč je velika hosta, ki se „Bonački les“ imenuje, ker je bil svoje dni lastnina ormoških frančiškanov. Ljudje še neki zdaj večkrat po noči vidijo, kako se ondi „barati“ sbajajo in božjo službo opravljajo⁵⁾.

Da je tak blag in bogoljuben vitez, kakor je bil Jakob Sekelj, bil tudi ljudomil in do podložnikov zelo usmiljenega srca, pač ni treba posebej poudarjati. Zato je Središčanom, ki so vsled vojsk, draginje in drugih nezgod tako ubožali, da niso mogli rednih davkov odrajtovati, s posebnim pismom, danim v Ormožu dne 14. marca l. 1494 precej davkov in navadno roboto velikodušno spregledal⁶⁾.

(Dalje sledi.)

²⁾ Cerkevna priloga „Slov. Gosp.“, 1882, št. 63, 54 in 65.

³⁾ Izvirna listina na pergamentu v Središkem arhivu.

¹⁾ Steirm. Kirchengeschichte. Rokopis v dež. arhivu v Gradcu.

²⁾ Winklern, Chronst. Gesch. g. Herz. St., 128 in Robitsch. Gesch. g. Protest. in Steierm., 10.

³⁾ Wolf, Die Aufhebung d. Klöster in Inneröester., 124.

za franc. pristanišče. Nam se zdi verjetno, da se odtoči za otok Paros. Ta grški otok obsega kake tri kvadratne milje in šteje 7000 prebivalcev. Ta otok je blizu v jednaki daljavi od evropske in maloazijske celine in ob glavnih vodnih potih v orijentu. Ker je Rusija osnovala svoje sredozemsko brodovje gotovo le zaradi orijentskih stvari, je pač verjetneje, da bode postaja kje v orijentu, nego v kakem francoskem pristanišču.

Carnot. Ko je Carnot bolehal, se je občno mislilo, da bo treba drugo leto, koga družega voliti za predsednika republike. Sedaj je pa že toliko okreval, da je ni dvojbe, da bode on zopet lahko prevzel novo izvolitev. Francoski listi tudi že pišejo, da bode najbrže zopet izvoljen. Razmere zanj so precej ugodne. Pravih nasprotnih kandidatov ne bode. Ferry je umrl, Freycinet in Floquet sta vsled panamske afere, v katero sta bila zamotana, nemogoča. Jediní resen nasprotnik bi bil Constans. Toda proti njemu bodo delali nekateri mogočni kapitalisti, katerim on ni nikakor prav po volji. Sicer je pa Constans tak značaj, da se ga bodo razne stranke bale postaviti na tako visoko mesto, ker on bi znal svoje oblast tudi tako porabiti kakor nikdo drugi. Veljava parlamenta bi pod njim hitro pala. Zaradi tega pa ne verjamemo, da bi njega volili.

Narodno gospodarstvo.

O koristi kmetijske ločbe ali kemije.

„Nevednost je najdražja reč na svetu.“
Adam Smith.

V novejšem času je postala ločba ali kemija jako važna znanost, zato je potreba vedeti nekoliko vsakemu omikancu o njej. Vsakemu človeku je treba čistega, neokuženega zraka, zdrave vode, dobre in primerne hrane. O vsem tem govori ločba. In kako bode obrtnik, naj si bode že zlatar, slaščičar, strojar, milar ali kaj družega, uspešno in razumno svoj posel opravil, ako nima pojma o ločbi? Zatorej piše po pravici rajni rodoljub Matija Vertovec v svoji kmetijski kemiji: „Kemijske resnice so zlata zrnica, ki vagajo po cekini; več ko jih vloviš, lažje se boš ž njimi za kruh preskrbel.“

Ako mora pa že obrtnik poznati naravo one snovi, s katero ima opraviti, koliko bolj kmetovalec, ker kmetijstvo je velika kemična operacija, ali prav za prav skupina kemičnih operacij.

Ločba kmetijska je popolnoma nova znanost. Znano in vedelo se je sicer že v prastarih dobah, da je treba zemljo, katere rodovitnost je opešala, gnojiti, da zopet bolje rodi. Niso pa vedeli uzroka, zakaj da pognojena zemlja bolje rodi, ker še niso poznali sestavin rastlinstva in zemlje. Dandanes pa, ko so učeni kemiki, kakor Francoz Bousignault (izgovori Businjol), Nemeč dr. Justus Liebig i. dr., natanko preiskali, iz katerih prvin da obstojé posamezne rastline in zemlja, kako da deluje zrak in voda, kako da delujejo snovi, s katerimi se zemlja zboljšuje, moramo se ravnati po skušnjah teh mož in tudi pri kmetijstvu napredovati, ne se pa krčevito držati nazadnjaških načel, saj so vendar zahteve in okoliščine dandanes popolnoma drugačne, kakor za časa naših praotcev.

Kaj so pa nas naučili učeni kemiki gledé poljedelstva?

Po skušnjah in po mnogovrstnem kemičnem razkroju so spoznali, da se nahajajo v rastlinstvu sploh različne prvine: ogljenec, kislec, vodeneč, dušec, žveplo, kalcij, kalij, magnezija, železo itd. A razmera med posameznimi sestavinami ni pri vseh rastlinah jednaka; posebno kar se tiče rudnih sestavin, ne. Žita imajo n. pr. posebao veliko kremenčeve kislina, krompir ima mnogo kalija, vinska trta mnogo apna. Tako prevladuje pri vsaki rastlini druga sestavina.

Da pa zamore rastlina uspešno rasti in se razi vijati, mora vse one sestavine, iz katerih obstoji, tudi v-sé dobiti, bodisi po korenincah-sesalnicah, bodisi po dihalih. Nekatero se nahajajo že v zraku, kakor dušec, ogljenčeva kislina itd. Druge mara pa zemlja imeti in jih tudi ima, kakor so dokazali ločbarji, skoro vse v primerni meri za razvitek rastline potrebni.

Toda po vednem sejanju jedne in iste rastline na ravno tistem prostoru izgubila je zemlja ono sestavino, katero dotična rastlina posebno potrebuje, kajti kjer se le jemlje, pa zopet jemlje, toda nič ne prideva, mora jedenkrat zmanjkati, akopram je bil kup začétkoma velik.

Preperevanje (der Verwitterungsprocess) nadomesti sicer nekaj izsesane hrane, a le polagoma. Z razumim kolobarjenjem ali vrstenjem se tudi precej pomaga, a le za malo let.

Da si torej izmolkzena zemlja zopet opomore, treba jej je podati vse one snovi, katere je izgubila, to se stori z gnojenjem. In tu so kemiki natančno določili, kateri gnoj da je za to, kateri za ono rastlino najprimernejši. Koliko da sa koristila ta raziskavanja ločbarjev, prepričali so se oni zemljiščni posestniki, ki so njihovih skušnj in naukov se držé dobili z veliko manjšim trudom in manjšimi troški obilnejše in boljše pridelke.

V dokaz temu samo dva vzgleda: Na Angleškem je začela pšenica jako slabo rasti. Zemán je bilo oranje in rahljanje zemlje, zamán gnojenje z navadnim živalskim blatom; pšenica je bila vsako leto le ubožnejša. Tu prične neki ločbar preiskavati sestavine pšenice ter dobi v njej mnogo fosfora ali fosforno-kislega apna. Razkrojivši pa prst, v koji je rastla pšenica, vidi, da je v njej prav malo fosfora. Sedaj so vedeli za uzrok slabi rasti, a pomagati si niso znali. Tu se domisli drugi kemik, da bi bilo dobro, potresati to zemljo s zmetimi kostmi, ker je ravno v kostéh jako mnogo fosfora. In glej, takoj, ko so jeli potresati njive, s pšenico obsejane, s koščeno moko, pridelali so obilo pšenice.

Ko so Angleži videli učinek, jeli so uvažati cele ladije kostij iz drugih dežel, dokler jim niso tega nekatere države zabranile. Ponudili so celó saksonski vladi precejšnjo svoto, da bi jim dovolila razkopavati polje okrog Lipskega, kjer je v mnogih bitvah, posebno pa leta 1813, toliko tisoč vojakov padlo. Sevéda je saksonska vlada odbila to ponudbo, (Konec slédi.)

Dnevne novice.

V Ljubljani, 4. novembra.

(Z Dunaja.) Osnovni odbor slovenskega akademčnega društva „Danice“ ima jutri svoj prijateljski shod v gostilni „Zum alten Schottenthor“ v Souterraine, I. okraj.

(Nesreča.) Z Vrhnike se nam piše: Grozna nesreča se je dogodila včeraj, ko se je bivši župnik zaplanski č. g. Josip Škofic odpeljal iz Zaplane na svoje novo mesto v Trboje, kjer bo bival v začasnem pokoju. Gosp. župan vrhniški Gabrijel Jelovšek je v svoji prijaznosti ponudil gosp. župniku voz in konja. Na potu iz Zaplane proti Logateu splaši se konj in skoči z vozom pod pot, kjer je silna strmina. V trenutku, ko konj poskoči pod pot, gosp. župnik skoči z voza na nasprotno stran ter se skoro čudežno reši. Konj zapleta nogo med mlado drevje ter si jo zlomi in ko so ga med tem odvezali od voza, telebi v prepad, zadene med dve drevesi z glavo, truplo omahne naprej in v tem se mu prelomi vrat in uboga žival takoj pogine.

(Definitivno potrjeni z naslovom profesorja) so gg.: dr. Josip Šorn in Ljudovik Lederhass, učitelja na ljubljanski, in Fr. Novak in Iv. Fon, učitelja na novomeški gimnaziji.

(Petletnice so dobili.) Deželni šolski svet je priznal petletnice gosp. Tomu Zupanu, profesorju na višji gimnaziji ljubljanski, peto; g. prof. dr. Oskarju Gratzyju prvo in prof. na novomestni gimnaziji g. dr. Marinkotu drugo.

(Iz Ribnice.) Šolo so nam zaprli pred tednom zaradi ošpic, ki razsajajo mej mladino. Do danes se bolezen še ni zmanjšala — Na vseh Svetih jutraj je pogorelo v Žlebiču gospodarsko poslopje posestnika J. Puceljna po domače Šejčana. Sumi se, da je ogenj prišel od železnice. Z. in F.

(Imenovanji.) Učitelj v Dolenjem Semenu g. Andrej Lah je imenovan za učitelja in vodjo jednorazrednice v St. Martinu pri Nadanjem selu; gosp. Martin Humek, učitelj na Raki, pride za tretjega učitelja v Radeče.

(Poročil) se bode g. Fran Orožen, profesor na ljubljanskem učiteljskem z gospico Faniko Kacjan. Poročal bode milostni stolni prošt in prelat gosp. J. Orožen.

(Župan v Mozirju) g. Marko Lipold je odstopil.

(Utok.) Goriški mestni zastop podal je utok na učno ministerstvo proti odloku deželnega šolskega sveta, v katerem je zapovedal zapreti dve laški šoli v Gorici.

(Podpora) prosilo je društvo „Sloga“ mestni zastop goriški za vzdrževanje zasebnih slovenskih šol v Gorici. V zadnji seji so starašine glasno kazali mržnjo do slovenske šole ter odbili „Slogi“ prošnjo,

češ: mesto ni dolžno ni vzdrževati Slovincem šol v Gorici, ni dajati jim podpore. Do kedaj bo mestni zastop tako preziral Slovence v Gorici?

(Misijon) imajo v St. Jurju pod Tabrom, pričela sta ga 1. t. m. č. oo. Fr. Doljak in M. Tomazetič.

(Nasip Savinje) pri Mozirju je zadnja povodenj pretrgala.

(Pojasnilo.) S Štajerskega se nam poroča: Nanznanite priheno svojemu kolegi „Narodu“, da je bil o ponesrečenem Stiglicu napačno poučen, niso ga še valovi pri Ševnici pokopali, ker se še mej živimi prav dobro počuti in vrlo plovari. — Židovi so kupili tovarno za kuhinjsko posodo na Vranskem. Pozor!

(Poldnevni šolski pouk) dovolil je deželni šol. svet jednorazrednici v Lozicah in za prvi razred trirazrednice v Zagorju.

(Z Reke.) 29. oktobra se je reški drž. poslanec grof Lud. Batthyany s soprogo odpeljal v Pešto. 30. oktobra se je sem pripeljal general Catinelli. 31. oktobra se je v hotelu „Lloyd“ usmrtil 60letni profesor Karol Atkin. Življenja nit si je pretrgal s „čankalijem“ (Ciankalium.). V omenjenem hotelu je bival od 4. oktobra t. l. Ko mu je ono jutro postrežnica prinesla gorke vode, ga je našla sedečega na kanapeju z napol odprtimi očmi. Misleča, da gospod spi, ga hoče zbuditi. Ko se ga dotakne z roko, vidi, da je mrtev. Urnih nog zbeži od njega povedat gospodaru, da je profesor mrtev. Pred njim na mizi so našli denarnico z 2 glđ. in 67 kr. in mnogo raznih listin. V Reko je prinesel mnogo denarja, a ko mu je ta skoraj ves pošel, in ko ni mogel dobiti službe pri „Adriji“, je sklenil in izvršil samomor. Pri njem so našli tudi pismo, v katerem pravi, naj se njegovo truplo sežge in v morje vrže brez vsake verske in civilne ceremonije. Karol Atkin je bil profesor kemije, inteligenten mož, a brez vse vere. Razven svojega materinega jezika (mažarščine) je govoril še 6 jezikov. Bil je član znanstvenih in literarnih družeb v raznih državah. Nekaj mesecev je bil asistent kemične stolice na vseučilišču v Oxfordu na Angleškem. Znan je bil ne le na Ogrskem, temveč tudi na Angleškem, Francoskem, Laškem in Španskem. Žal, da je tako tužno končal svoje življenje! — 1. in 2. t. m. je bilo naše pokopališče polno ljudij, kateri so tja hiteli iz ljubezni do svojih pokojnih. Tisoči in tisoči vencev so krasili one dni grobove umrlih. Ni bilo videti groba, na katerem bi ne bil venec. Židje se vé niso se spominjali nič svojih ranjkih, tudi pravoslavni so pokazali malo ljubezni do svojih, so pa tembolj mej sebj tekmovali katoličani. — Vsa čast jim v tem oziru!

(Iz Maribora): V Mariboru bivajoči oberst grof Rostič-Rieneek posta je generalmajor. Povodom tega odlikovanja priredili so vojaki v ponedeljek zvečer ob 6. uri ovacijo temu svojemu dostojanstveniku, bivajočemu v Koroškem predmestju. Vojaška godba, spremljana od kakih 200 vojakov, nosečih goreče baklje, obhodila je večinoma vse glavne mestne ulice. Da je ta vojaška slavnost izvalila na ulice mnogo občinstva, je jasno, če povemo, da je vojaška godba v Mariboru kaj izvanrednega, ki le povodom večjih slavnostij prihaja iz Grada. — V četrtek ob 8. uri imeli so vojaki v Franc-Jozefovi vojašnici slovesno službo božjo pod milim nebom, kjer so novinci slovesno ponovili dano prisego zvestobe. — V četrtek, na praznik Vseh Svetnikov, imeli so mil. gosp. knezoškof v stolnici pontifikalno sv. mašo ob obilni asistenciji. Cerkev je bila natlačena. In kako tudi ne! Dan Gospodov, zapovedan praznik, lepota hiše božje, lepo vbrano petje, vse to vabi močno k sv. maši. Veličastno in vabljivo doni po tej krasni hiši Gospodovi zadnji 2 leti petje pod vodstvom g. kapelnika L. Hudovernika, ki se v tem oziru ne straši nobenega truda in napora. S požrtvovalno marljivostjo poučuje ta gospod petje v cecilijanski pevski družbi, ki je pričela tekom minolega meseca zopet svoje pevske vaje, mnogo ur na teden. — Kakor kaže lice glavnega trga in listi na nekaterih hišnih vogljih, bode prihodajo nedeljo, 5. t. m., ob 2. uri javna ljudska tombola v podporo revnih otrok. Pač lep in hvalevreden namen! Ali misel: — Ta tombola se priredi, da ne bode treba v Mariboru slovenskega otročjega vrteca, — nam ne gre iz glave. In je-li ta misel neopravičena? Ni-li mesto za tombolo navadno okrašeno — hočemo reči, okazeno — z ono zastavo, koje pristaši belo-rudečemoдре videti ne morejo brez posebnega strahu! Ni-li stvar navadno v rokah one tako pogosto imenovane zloglasne, za Slovence, a ob jednem proti Slovincem naperjene šole? Da tudi mariborska

okolca ne sme in ne more biti brez te šole, je jasno, če povemo, da je bližnja okolica mariborska večinoma slovenska. Ker pa je menda tem lovcem zamakalo streliva, priradili so tombolo, misleč in upajoč, da jim okolica sama ponudi morilno orožje. In se li varajo! — V nedeljo, 5. t. m., bode v starem gimnazijskem poslopiju razstava raznih cerkvenih oblek, koje je dobila ali v dar, ali pa dala narediti bratovščina vednega češčenja presv. Rešnjega Telesa. Več o tem izpregovorimo prihodnjič.

(Nakup žita.) Č. in kr. intendancija 3 voja v Gradcu naznanja, da c. in kr. vojaški erar kupi po trgovskem običaju 2200 meterskih centov pšenice in 10 335 meterskih centov rži magacijske navadne vrste, in sicer potom skladišča za žito in moko v Mariboru. Odda se pa blago tudi lahko pri kakem drugem okrbovalnem magacinu. Oddajni roki in termini določeni so za konec novembra in decembra 1893 in konec januarja, februarja, marta, aprila in maja 1894. Prodajne ponudbe doiti imajo do 10. novembra 1893, ob 10. uri dopoldne, pri c. in kr. intendanciji 3. voja v Gradcu. Zvezek pogojev z dne 17. oktobra t. l. pogleda se lahko pri vseh vojaških preskrbovalnih magacinih in ga je pri teh tudi dobiti proti plačilu 4 kr. za tiskano polo. Nadaljne podrobnosti poizvede se lahko tudi v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

(Prodaja odpadkov.) Zaradi prodaje raznih odpadkov, ki se imajo v letih 1893, 1894 in 1895 nabrati pri c. in kr. pomorskem arzenalu v Pulju, vršila se bode dne 6. novembra t. l. ob 4. uri popoldne ponudbena obravnava pri poveljništvu c. in kr. pomorskega arzenala v Pulju. Prodajo se med drugim: razni odpadki od železa, jekla in pločevine, raztrgani koci, odpadki od usnja, umazane platnene cunje, stare volnene cunje, odpadki od jadvovine, raznovrsten nerabljen papir (tiskovine, papirni odrezki), steklenina. Ponudbe je vložiti do 3. ure popoldne gori omenjenega dne pri poveljništvu c. in kr. arzenala v Pulju. Seznam odpadkov in splošni pogoji pregledajo se lahko tudi v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

(Za male obrtnike.) Državno vojno ministerstvo namerava razne usnjene oblačilne in opravne predmete za vojsko, ki reprezentujejo četrtino letne potrebe za leto 1894, dobivati od malih obrtnikov. Dobava obseza: čevlje, škornje, huzarske čizme, različna jermena, torbe, vajeti, uzde, nožnice itd. Uzorci razpisanih predmetov in njih popis pregledajo se lahko v monturnih skladiščih v Brnu, Budimpešti, Gradcu, Kaiser Ebersdorfu in pri monturnem podružnem skladišču v Karlsburgu, oziroma se odtod tudi proti plačilu dopošljejo. Da se kolikor mogoče olajša oddaja, napravile se bodo za obrtnike po onih krajih, ki so posebno daleč od monturnih skladišč, vsprejemna mesta. Zmožni in zanesljivi mali obrtniki se vabijo, da svoje ponudbe vložijo najkasneje do 28. decembra 1893 pri intendanciji onega vojaškega krajevnega okoliša, v katerem stanujejo. Razglas, ponudbeni obrazec, splošni pogoji in seznam dobavnih predmetov pregledajo se lahko tudi v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani.

(Iz Brna) 29. oktobra. Sedem delavcev je barvalo v Pisarkah pri Brnu železni most čez reko Svarcavo, kar se odtrže oder in vsi padejo v vodo. Utonil ni nihče, pa tudi močno ranjen ni bil nobeden. — V češko obrtniško državno šolo se je tu vpisalo 564 učencev; lani jih je bilo 545. — Bivši deželni predsednik baron Loebel je prejel povodom svojega umirovljenja adresno od političnih uradnikov kjer se naštevajo njegove zasluge za deželo. — Ne navadni zločin je storil pijanec Séza, ko je hotel ukrasti obleko pokopanemu samomorilcu Staničku. Videl je, da je bil čedno oblečen, za to je po noči razkopal grob in začel mrliča slačiti. Pri tem delu ga je zasačil grobokop in ga zatožil sodnji v Tišnovu. — V tovarni židov Brauchbarja in Gottlieba morajo delati mlajši delavci za 45 do 55 kr. na dan. Če hočejo namreč toliko zaslužiti, morajo napraviti železne posode za 100 kil, in morajo napeti vse svoje moči. Delavci so večinoma oddaljeni dve uri hoda od Brna, katero pot morajo vsaki dan prehoditi in potem še 11 ur delati. Grabljiva žida bi rada našla ženske, ker ceneje delajo. Tudi počitek ob nedeljah jima ni všeč. Le tako naprej gg. krivonosi, bode že prišel čas maščevanja! — V Vel. Mezeriču sta se splašila konja grofa Coudenhove, ko se je vračal z lova. Voz se je prevrnil in grof si je zlomil nogo; gospej pl. Teuber se ni nič zgodilo. — Letošnjih volitev v brnski občinski zastop se bodo i

Čehi udeležili, to pa radi tega, kakor je rekel dr. Ot. baron Pražák na shodu narodnega kluba, da protestirajo zoper dosedanji volilni red, ki se mora premeniti, ker bi Čehi nikoli pri volitvah ne mogli zmagati. Ob enem se bode s tem pobila trditev naših nasprotnikov, koji pravijo, da ne eksistiramo v občini kot važni živelj, ker se še volilnega boja ne udeležujemo. — Odvetnik v Orsovi, Peter Calciunariu, je poslal slovaškim odvetnikom Milošu Stefanoviču, Pavlu Mudrofu in Janu Vanoviču zahvalno pismo kot zagovornikom štirih rumunskih časnika-karjev. — Ostanke pokojnih Frančiška Sušila in Mateje Procházke so prenesli na centralno pokopališče ter položili v skupni grob, nad katerim se vzdiguje veličastni spomenik. Prenesenje se je vršilo na tihem, za to pa je dne 30. m. m. opravil slovesni rekvijem prem. škof dr. Bauer, da se dostojno obhaja 25letnica Sušilove smrti. — Osrednja šolska matrica bode napravila na Moravskem gimnaziju v Zábřehu in realko v Hodoninu. Za gimnazijo je že podpisanih 20 000 gld. Da se potrebna svota hitreje nabere, bodo matrico podpirali vseučiliščniki, ki so se šolali na gimnaziji v Uher. Hradišti, prvi matičini srednji šoli. — Šestletni Peter Žilka, županov sin v Bradlenih je našel sladko smrt v zavari. Nabirajoč jo s koščkom lesa, se je nagnil preveč in padel v nizko stoječi kotel. Čez dva dni je umrl.

(Iz Prage) 30. okt. Pri občnem zboru Narodnega gledišča se je govorilo tudi, zakaj se ni dosedaj predstavljaj Šeborov balet „Memoiry z kouzelné říše“, ko se je vendar odbor s tem tolikrat že bavil, Na to se je odgovorilo, da se ni tega upal odbor storiti, ker so troški veliki, namreč 13.000 gld. Dalje je bil sprejet predlog, da naj se napravi pri kakem muzeju poseben Smetanov muzej, kjer bi se shranjevali spomini na velikega mojstra. — Nemci so tukaj ustanovili društvo za mestne zadeve. Glavni namen mu bode skrbeti, da dobi nemška manjšina iste pravice, kakor češka večina. V Pragi se ne morejo Nemci pritoževati, da se jim slabo godi, pa radi bi gospodovali celemu svetu! — Aeronavtično društvo dobro razveseljuje občinstvo s svojimi voznjami po zraku. V najnovjšem času so si omislili nov balon. Narejen je v Parizu in stane 4000 gld. Danes teden je bil njegov „krst“. Gospa Novotna mu je dala ime „Ressl“. Isti dan se je „Ressl“ prvič vzdignil ter plaval proti Češkemu Brodu, kjer je srečno padel. — Letošnji lovi na posestvih kneza Schwarzenberga so jako imenitni. Povabljenih je 51 plemenitašev in sam nadvojvoda Franc Ferdinand d' Este. — V Friedlandu je prijel neki mož morilec Köglerja in ga pripeljal k županu. Tu je hudobnež ustrelil po obeh in zbežal. Med potjo je napal dve ženi, jedno vstrelil in ji vzel 84 gld. — G. Al. Oliva je daroval muzeju krasni briljant; tehta 1½ karata. — Gospoda V. Štěpánka ml. so pustili domov, ko so položili zanj 20.000 gold. jamčevine. V ječi je bil radi razžaljenja Nj. Veličanstva. Za dr. Rašina, Hajna in Škabo so hoteli položiti 1000 gld., a sodnija jih ni sprejela, tako da morajo še v ječi ostati. — Knjigotržec Horálek na Vinohradih je izdal Havličkove „Tyrolské elegije“ in jih je s sliko in nekaterimi gesli razkazoval. Poklicali so ga na policijo, da spravi sliko in gesla, kar ni storil. 24. t. m. je dobil pismeni ukaz, a g. Horálek se je pritožil pri dež. predsedništvu. Gesla se glasé: Zalář a vězení (ječa), nikdy nás nemění, in „Lepší žalář a okovy, než volnost otoka.“ — V Rychnovu nad Kn. so odprli železnico v Solnico. — Obe pivovarni v Plznu, meščanska in delniška, ste podražili pivo za 1 gld. pri hektolitru, gostilničarji pa tudi. Prišel se je „štrajk“, in gostilničarji so morali odnehati, ker ni bilo pivec. — Pri Liberech so našli soprogo bogatina Tschilshkega mrtvo pod okni. Imela je pri sebi 17.000 gld. Njen soprog se je pa obesil. Vzrok obeh samomorov je slabo življenje bogatinovo. Sploh se misli, da je najprej ona končala svoje življenje in potem mož, ko je videl, kaj se je zgodilo. — V mestnem zboru se je sklenilo, da se imenujete dve novi ulici na nekdanjem trdnjavskega zemljišču: „Mělnická“, ker je imel tu svoje dni melniški prošt svojo pristavo, in „Plaská“ po nekdanjem samostanu. Ulica v Podskalji „Dittrichova“ in „Jenštenska“. Trg pred severozahodnim kolodvorom bode nosil ime „Těšnov“. V državni zbor je bil izvoljen za chrudimsko skupino veleposestnikov jednoglasno predlagani kandidat grof Karol Zedtwitz. — V dopolnilni volitvi v praški mestni zbor je bilo izvoljenih 21 Staročehov in 19 Mladočehov. V Novem Mestu v drugem razredu bode

še ožja volitev med staročehi Hrdličko, Vlčkom in Kovařem in Mladočehi Niklasom, Sulcem in Tihno. Upati je, da bodo izvoljeni staročehski kandidati. Volilci bodo morali složni biti, drugače ugrabijo radikali še te tri mandate, kar bi nikakor ne bilo dobro.

Društva.

(Del. polit. društvo „Bodočnost.“) V nedeljo 5. nov. bode ob dveh popoldne v kazinski restavraciji osnovni občni zbor novega socijalistiškega političnega društva „Bodočnost“ s sledečim dnevnim redom: I. Namen in korist političnih društev; II. Čitanje pravil; III. Volitev odbora; IV. Politični razgled; V. nasveti. — Proponent novemu društvu je g. Anton Grablovic.

(„Podporno društvo za slovenske velikošolce na Dunaju“) ima svoj letošnji občni zbor v torek dne 14. novembra t. l. ob 8. uri zvečer „zum alten Schottenthor“, I. Schottengasse št. 7. Dnevni red je sledeči: 1. Pozdrav gospoda predsednika. 2. Poročilo blagajnikovo, tajnikovo in preglednikov. 3. Predlog c. kr. vseučilišnega docenta g. Karola Štreklja: Kako pomnoževati društveno glavnico. 4. Volitev predsednika, ene tretjine odbornikov, 1 preglednika in namestnikov. 5. Slučajni predlogi.

KATOLIŠKI SKLAD.

Za „katoliški sklad“ prejeli smo nadalje od p. n. domoljubne gospode nastopne darove:

Luka Jeran, stolni kanonik v Ljubljani	10— gld.
Anton Lovšin, župnik na Holmcu	10— "
Frančišek Kummer, dekan vrhniški, poslal je 100 gld., zloženih od nastopnih gg. udeležencev pastoralne konference dne 11. oktobra:	
Frančišek Kummer, župnik in dekan na Vrhniki	9— "
Janez Oblak, župnik v Borovnici	10— "
Josip Laznik, župnik v Polhovem Gradcu	15— "
Janez Možina, župnik v Rovtjah	3— "
Frančišek Dolinar, župnik v Horjulu	5— "
Janez Šega, župnik v Podlipi	2— "
Alozij Češarek, kapelan v Logatecu	2— "
Jan Sakser, župnik v Hotedršiči	2— "
Jurij Rozman, župnik v Rakitni	8— "
Janez Volk, kapelan v Polhovem Gradcu	2— "
Jan Meršolj, kapelan v Horjulu	2— "
Jan Bartelme, kapelan v Preserju	1— "
Stefan Rihar, kapelan na Vrhniki	5— "
P. Bohinjec, kapelan na Vrhniki	15— "
Ludovik Schiffrer, kapelan v Borovnici	4— "
Neimenovan	5— "
Anton Vonča, ekspozit v Bevkah pri Vrhniki	5— "
Anton Hočevar, župnik v Šent-Joštu nad Polhovim Gradcem	5— "
Martin Povše, dekan ribniški, nabral je o priliki pastoralne konference dne 18. oktobra 100 gld., katere so zložili nastopni gg.:	
Martin Povše, župnik in dekan v Ribnici	21— "
Jernej Kosec, župnik v Škocijanu pri Turjaku	10— "
Mat. Prijatelj, župnik v Strugah	10— "
Jožef Jaklič, župnik v Dol. Vasi	10— "
Jan Brenc, župnik pri sv. Gregorju	7— "
Mih. Lavtižar, župnik na Robu	5— "
Anton More, farni upravitelj v Loškem Potoku	6— "
Julij Čuk, farni upravitelj in kapelan v Dobropoljah	5:50 "
Fr. Zakrajšek, kapelan v Ribnici	6— "
Fr. Fik, kapelan v Ribnici	6— "
A. Pfajfar, kapelan v Dobropolju	3:50 "
Al. Pehani, kapelan v Sodražici	5— "
Dominik Janež, ekspozit na Gori	2— "
Matej Rihar, kapelan v Laščah	2— "
Karol Klinar, duhovnik pri Novi Štifi	1— "
A. B. iz Trnovega: „Namenjena nagrada umazanemu listu N.“	5— "

Mili Bog povrni vsem velikodušnim darovalcem tisočero ter jim obudi mnogo posnemalcev!

V Ljubljani, dne 31. oktobra 1893.

Josip Šiška,

tajnik „izvršujočega odseka“.

Darovi za „katoliški sklad“ naj se blagovolijo pošiljati pod naslovom: Josip Šiška, knezoškofjski tajnik v Ljubljani.

Telegrami.

Budimpešta, 4. nov. Knez Windischgrätz je prevzel sestavo nove vlade. Predno je odpotoval, je šel v zbornico poslancev in se dolgo posvetoval z Wekerlom.

Šoštanj, 4. novembra. Pri občinskih volitvah za trg Šoštanj je narodna stranka prvokrat sijajno zmagala v vseh treh razredih.

Zagreb, 3. novembra. V vasi Kajgana je prišlo do poboja, ko je bil ogled zaradi podiranja nekega mlina ob vodi Ilovi po novem vojnem zakonu. Uradno komisijo so napali kmetje. Žandarji so delali mir in pri tem ubili štiri kmete. Pet žandarjev in jeden okrajni uradnik je ranjenih. Le s težavo so zmagali upornike.

Devin, 4. novembra. V Devinu je danes ob 2. uri popoldne umrla kneginja Hohenlohe.

Lvov, 4. novembra. Občinski svet pošlje deputacijo 15 članov k pogrebu Matejkovemu.

Krakov, 4. novembra. 3000 gld. se je že podpisalo za Matejkov spomenik.

Pariz, 3. Mir proseči odposlanec Behanzinov je prišel v Liverpool in je dalje odpotoval v Pariz.

Pariz, 4. novembra. General Bauffremont je umrl.

London, 3. novembra. Na westminster-skem mostu se je našla desetfuntna bomba. Preiskava je pokazala, da se je poskušal napad na parlamentarno palačo.

Santander, 4. novembra. Z dinamitom naložena ladija se je vnela. Ob obrežju se je vžgalo več hiš. Ladija se je razletela mej strašnim gromom. Mnogo ljudij je mrtvih. Brzozjavno poslopje je razrušeno.

Listnica vredništva:

G. dopisniku iz Železnikov: Kjer ni načelnih nasprotstev, tam se mi neradi mešamo v občinske stvari; osebne zadeve naj se doma poravnajo. — Vendar smo mislili dopisu nekoliko opilite ostrine in ga vsprejeti v list. Ker nam pa sedaj groziče, ako do — določenega dne ne objavimo dopisa, da ga bote poslali v „Slov. Narod“, zato sedaj dopisa ne sprejmemo ter izjavimo, da tudi mi nimamo nič proti temu, ako dopis dopošljete „Slov. Narodu“. Vsak po svoje!

Spominjajte se

„katoliškega sklada“
ob raznih prilikah!

DOM IN SVET

Vsebina XI. zvezka:

1. Jurij Grabrijan. Spisal Ivan Lavrenčič. 2. Tade Smičiklas. Spisal V. O. 3. Na prvi listopadov večer. Zložil J. O. Golobov. 4. Iz nove dōbe. Spisal Ivan Sovrān. 5. Joannes studiosus. Spisal Podgričan. 6. Jesenska. Zložil A. Medved. 7. Poslednji evet. Zložil A. Medved. 8. Očeta ob smrti. Zložil A. Medved. 9. Kranj. Črtice. — Sestavil dr. I. Mauring. 10. Iz Novega Mesta v Bosno. Piše dr. Josip Marinko. 11. Na veka svečenik. (Novomašnik dr. Fr. U.) Zložil Mihael Opeka. 12. Na jutrovem. Poto-pisne in narodopisne črtice. — Spisal dr. Fr. L. 13. Slovstvo: A. Slovensko slovstvo. 13. Razne stvari. — Slike: 1. Papež Leon Veliki in kralj Atila. (Slika Rafaslova v Vatikanu.) 2. Pred lovom. (Slikal Jurij Šubic.) 3. Dr. Benjamin Ipavec, slovenski skladatelj. 4. Usmiljenost. 5. „Ali bo — ali ne bo?“ 6. Župna cerkev v Kranju. (Fotografoval Gust. Pirce.) 7. Notranjščina župne cerkve v Kranju. (Fotografoval dr. Fr. L.) 8. Marjino drevo in obelisk v Materijih. 9. Sirotiči, gredoči na grob starišev. (Po sliki v ljubljanskem Redolifonmu.) 10. Pot v rudnik. (Na platnicah.)

RIMSKI KATOLIK.

Vsebina IV. zvezka.

Vera in politika. Kako nas sodita dva mari-borska gospoda! — Področje vere in področje politike. — Razmerje mej cerkvijo in državo v zgodovini. — Politikovanje je opravilo laikov, ne duhovnikov. Vodstvo v politiki. — Dunovnik ne le da more, ampak dandanes tudi mora politikovati. — Ne zaupajte liberalcem, ker so prekanjeni! Dr. Tavčarjeva značajnost.

Zavornica duhovne sile.

Filozof Herbart v novodobni državni šoli. Gospod Henrik Schreiner pri glavnem zboru učiteljske zaveze. — Slomšek - Herbart. — Pred moramo ločiti mej naravnim in čeznaravnim smotrom! — Herbartove in Kristusove pravoslavne ideje. — Herbartova pedagogika — na višini samostalne znanosti, posebno njegova psihologija. — Pustite filozofijo!

Kaj je smešno?

Apologetični razgovori: Fizika uči, da sedanji svet se mora končati in ne more biti od vekomaj; iz tega sledi, da mora bivati Bog? — Kaj uči astronomija?

Odgovori na ugovore.

Zensko poglavje. „Soča“. Zensko pismo z našimi opazkami. — Zenska v javnosti in v politiki. Bolgarija in Rim. V. Nova bolgarska država (1187—1393).

Raznoterosti: Sveti Pavel. — Danica. — Darovi za mlade pisatelje.

Dijaška priloga: Slovenskim dijakom. — Nasledki križarskih vojsk. — Prej večer študent — zdaj klatež. — Kako se utrdi značaj?

Umrlí so:

2. novembra. Neža Kapus, uradnikova žena, 56 let, Gradaške ulice 8, organična srčna hiba.

V bolnišnici:

1. novembra. Bernard Reiner, gostija, 50 let, jetika.

Tujci.

2. novembra.

Pri **Maliču**: Koscheni, Wiesauer, Benedek, Mraulag, Hostnig, trgovci, z Dunaja. — Dobida iz Grada. — Hafner iz Trsta. — dr. Furlani, odvetnik, iz Spljeta. — Brus, učiteljica, iz Braslovč.

Pri **Slonu**: Soukup, Brody, Monschein, trgovci; Riewel, potovalec, z Dunaja. — Porujo iz Pordenone. — Wild, podpolkovnik, iz Grada. — Segala iz Rakeka. — Soffernofulo iz Trsta. — Grebene iz Brežic. — Fantl, trgovec, iz Rihnova. — Fiedler, trgovec, iz Hanovra.

Pri **Juznem kotodvoru**: Gril iz Črmošnice. — Bratovž z Dolenskega. — Škušek s soprogo iz Grada.

Pri **avstrijskem čaru**: Repine, trgovec, iz Prema. — Zwetler, Neskowitz z Dunaja. — Müller, trgovec, iz Črnomlja.

Pri **bavarskem dvoru**: Vitobar, zasebnik, s soprogo, iz Beljaka. — Černe, posestnik, z Gorenjskega. — Gattevi iz Trsta.

Tržne cene v Ljubljani dne 4. novembra.

	gl. kl.		gl. kl.
Pšenič. m. st.	8 50	Speh povojen, kgr.	— 66
Rež.	6 —	Surovo maslo, "	— 75
Jčemen.	6 —	Jajce, jedno	— 3
Oves.	6 70	Mleko, liter	— 10
Ajda.	8 50	Goveje meso, kgr.	— 64
Proso.	5 50	Telečje	— 58
Koruza.	5 80	Svinjako	— 56
Krompir.	2 14	Kostrupovo	— 36
Leča, khtl.	12 —	Pišane	— 40
Grah.	12 —	Galob	— 18
Fjöl.	8 —	Seno, 100 kgr.	3 57
Maslo.	— 94	Slama.	2 67
Mast.	— 68	Drva trda, 4 kub. mtr.	7 —
Speh svež.	— 60	mehka.	5 —

Zahvala.

549 (1)

Za vse srčne dokaze ljubezni in sočutja v boleznih in ob smrti naše nepozabne soproge, oziroma matere gospe

Ivane Grašek

se tem potem prav iskreno zahvaljujemo vsem srodnikom, prijateljem in znancom, vsem darovateljem krasnih vencev, častiti duhovščini, slavnemu pevskega društva „Lira“ za ginjačo petje, č. kr. uradnikom ter vsem dragim prebivalcem našega mesta, ki so našo nepozabno spremili k zadnjemu počitku in se nas sočutno spominjali.

Kamnik, dne 8. novembra 1893.

Zahvaljoči ostali.

Vremensko sporočilo.

Dan	Cas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrina na 24 ur v mm
		zrakomera v mm	toplomera po Celziju			
7. u. zjut.		733 0	8 4	sl. vzh.	oblačno	
3 2. u. pop.		733 8	11 6	sl. szap.	"	0 00
9. u. zveč.		737 1	10 4	brezv.	"	"

Srednja temperatura 10 1°, za 3 3' nad normalom

Preselitev mesarije.

Najljudneje se zahvaljujoč za meni dosedaj skazano zaupanje javljam h kratu, da sem se danes s svojo mesarijo, ki je dosedaj bila na sv. Jakoba nabrežju, preselil v

Slonove ulice št. 1.

Na novem mestu si bom skrbno prizadeval tudi zanaprej p. n. kupovalcem postreči z okusnim, zdravim mesom in dobro vago in priporočam se za blagovoljni mnogobrojni obisk.

Z velespoštovanjem

Milan Kozak,
mesar.

54b 1

Glasovita

radi svojega učinka, odlikovana radi svojih zdravilnih lastnosti z častno diplomom in zlato svetinjo na razstavi v Londonu in Parizu, z zlato svetinjo v Brielju in Tunisu. 324 19

želodčeva tinktura

G. Piccoli-ja, lekarja v Ljubljani

je vspešno dietetično sredstvo, katero krepeča in zdravi želodec, kakor tudi opravi prebavnih organov izbornu pospešuje.

Izpelovatelj razpošilja jo proti povzetju zneska v zabojih po 12 steklenic za 1 gl. 36 novc., po 55 steklenic (zaboj tehta 5 kg) za 5 gl. 26 novc. Poštnino plača vedno naročnik. Cena eni steklenici 10 novcev.

V Katoliški Tiskarni v Ljubljani je ravno kar izšel in se dobiva

Vozni red in vozne cene železničnih prog na slovenskem ozemlju

Proge:

Ljubljana - Trst Ljubljana - Dunaj d. Z.
Ljubljana - Dunaj Ljubljana - Kočevje
Ljubljana - Kamnik
Nabrežina - Gorica
St. Peter - Reka
Zid. most - Zagreb

Katoli. Tiskarna

Veljaven od 1. oktobra 1893.

25 Komad 10 kr., po pošti 12 kr. 25

176 15—15

Vsi stroji za kmetijstvo vinarstvo in moštarstvo!

Mlatilnica, vitla, trizna, čistišče mline za žito, rezalnice za kruha, A vmesnični aparati proti parencipari, tlačilnice za vino, tlačilnice za sadje mline za sadje

predmete za kmetijstvo, vinarstvo in moštarstvo
obd: vse stroje za kmetijstvo, vinarstvo in moštarstvo
regulirajo v najkrajšem času, najvišji kakovostni
IG. HELLER, DUNAJ
ul. 2.3 Praterstrasse Nr. 78. 1893
Kmetijski stroji v vseh delih kmetijstva in moštarstva
Kmetijski stroji v vseh delih kmetijstva in moštarstva
Cena in zaupanje! Predgovor in izdatki!

solidno blago

Janeza Dogan-a mizarški obrt

v Ljubljani, na Dunajski cesti števil. 15
(v Medjatovi hiši)

priporoča svojo dobro vrejeno zalogo

raznovrstnega politiranega in likanega pohištva.

Garniture, divane, madrace od 16 gld. do
40 gld., madrace na peresih 10 gld., dratene
madrace 8 gld. 50 kr., pulte za mašne knjige itd.
Naročila se točno izvršujejo. Cenilnik z podobami
zastonj in franko. 36 (30-23)

Najnižje cene

Izvrstni letošnji

štajerski planinski jabolkovec

liter 5 kr., in
sladek hrušavec

liter 4 kr.,

je v večjih množinah s postaje Hartberg na Gor.
Štajerskem na prodaj.

Na vprašanja odgovarja iz uljudnosti gospod
Karol Tomšič, c. kr. poštni upravitelj v Hartbergu
na Štajerskem. 536 3-2

Stolpne ure!

Priporočam se prečastiti duhovščini in sl. občinskim pred-
stojništvom za **napravo novih ali popravo starih**
stolpnih ur.

Moje ure so iz najboljšega blaga in zelo trajnega dela.
Izdelujem jih po najnovejšem načinu, in ker so matematično
popolnoma natančno uravnane, kažejo čas tako točno, da jih
ni treba regulovati. 486 6-5

Cene so zelo nizke. — Jamstvo 5 let.
Proračune na zahtevanje brezplačno.

Bogdan Oblak,

na Vrhniki (Kranjsko).

Zdravila za živino.

Skušena redilna štupa za živino,

za konje, rogato živino, ovce in
prašiče itd.

Rabi se skoro 40 let
z najboljšim vspe-
hom večinoma po hlevih,
ako živinče ne more
jesti, slabo prebav-
lja; zboljšuje mleko in
nareja, da krave dajo
več mleka.

Zametek z rabilnim navodom vred velja le 50 kr.,
5 zamotkov z rabilnim navodom samo 2 gld.

Cvet za konje.

Najboljše mazilo za
konje, pomaga pri pre-
tegu žil, otekanju
kolén, otrpneju v
v boku, v križu,
otekarju nog, me-
hurjih na nogah itd.
Steklenica z rabilnim
navodom vred stane le
1 gld., 5 steklenic samo
4 gld.

Ta zdravila za živino se dobijo v 203 30

Iekarni Trnkóczy-ja

v Ljubljani zraven rotovža
in se vsak dan s pošto razpošiljajo.

Najnižje cene
in
najboljše blago.

Najboljše in najceneje
kupuje se
železo, raznovrstna železnina, ce-
ment, okove itd. pri

Andreju Druškoviču,

v Ljubljani
Mestni trg 10.

272 ZALOGA 27

nagrobni križev, štedilnikov in
njih posameznih delov, ledenic,
finih žag itd. po najnižjih cenah.

Zaloga
železniških
šin
po
najnižjih
cenah.

Razpis.

Vsled sklepa občinskega odbora z dne 27. oktobra t. l. se
razpiše za mestno hranilnico v Kranju

služba uradnika-tajnika

za sedaj z letno plačo 600 goldinarjev.

Prosilci naj svoje prošnje z dokazili o znanju slovenskega in
nemškega jezika in potrebnega knjigovodstva, potem o starosti in
dosedanjem službovanju vložijo

do dne 18. novembra 1893. leta
pri podpisnem županstvu.

Mestno županstvo v Kranju,
dne 28. oktobra 1893.

Otvorjenje gostilne.

Jemljem si čast, sl. občinstvu naznaniti, da bom jutri v
nedeljo dne 5. t. m. otvoril

novo gostilno

v svoji hiši na Glincah
(nasproti gostilni Amerika).

Postregel bom z dobrimi jedili in pristno pijačo ter se pri-
poročam obilnemu obisku.

Velespoštovanjem

J. Traun.

Brata Eberl,

338 26-18 izdelovatelja napisov.

Pleskarska obrt za stavbe in mebelje.

Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 4.

Prevzameta vsa v njih stroko spadajoča dela v mestu
in na deželi. Dobra, fina dela, najnižje cene.

Solidne, zložne
močne in
čudovito cenene

stole

vsake vrste ponuja
prva kranjska tvornica
za upogneno pohištvo
samo iz napojenega ma-
sivnega lesa.

Jos. Verbič-a

v Bistri,
pošta Borovnica,
(230 52-28)

Naznanilo preselitve.

J. N. Potočnik

krojaški mojster v Ljubljani
dosedaj v uršulinskem poslopju na Kongresnem trgu
preselil se je na
Marije Terezije ceste števil. 2
→ v Tavčarjevo hišo. ←

Pri tej priliki zahvaljuje se pred duhovščini in sl. občinstvu za obilno na-
klonjenost, katero naj blagovolje ohraniti mi tudi v bodoče. 513 8-7

Neobhodno potrebno za vsako gospodinjstvo je

Kathreiner-jeva Kneipp-a sladna kava

33 52-45

z okusom navadne kave. Ta kava daje to nedosežno prednost, da se škodljivemu vživanju namešane ali s surogati pomešane navadne kave lahko odrečemo in dobimo okusnejšo, pri tem pa se zdravje in redilnejšo kavo. — Neprekosljiva kot dodaja navadni kavi. — Ponaredeb se skrbno izogibaj. — 1/2, kilo 25 kr. — Dobiva se povsod.

Pristno samo v belih zavrtkih s podobo župnika Kneippa kot varstveno znamko.

DR. ROMAN JACOBI,

zobni zdravnik v Ljubljani, Stari trg št. 4,

ustavlja po najnovejši in najboljši metodi

umetne zobe in zobovja.

Plombira in trga zobe v narkozi (umetno spanje) brez bolečin. Zdravi sploh vsako ustno bolezen.

Ordinira od 9. do 12. ure dopoldne in od 2. do 5. ure popoldne. — Ob praznikih od 9. do 11. ure dopoldne. — Ob petkih za siromake od 9. do 10. ure dopoldne. 86 (21)

„THE GRESHAM“

zavarovalno društvo za življenje v Londonu.

Podružnica za Avstrijo:

Dunaj, Giselastrasse 1,

v hiši društva.

Podružnica za Ogersko:

Pešta, Franz-Josefplatz

št 5 in 6, v hiši društva.

Društvena aktiva dné 31. decembra 1892	frankov	125.305.151
Letni dohodki premij in obresti dné 31. decembra 1892		22.840.056
Izplačitve za zavarovalne in rentne pogodbe, za zakupnine itd. v dobi društvenega obstanka (1848)		271.905.620
V zadnji osemnajstmesečni poslovalni dobi vložilo se je pri društvu za novih ponudb, vsled česar iznaša v dobi društvenega obstanka skupni znesek vloženih ponudb		1.853.916.605

Prospekte in tarife, na podlagi katerih izdaja družba police, kakor tudi obrazce za predloge daje brezplačno

glavni zastop v Ljubljani

435 (12-3)

pri

Gvidu Zeschko-tu,

Tržaska cesta, št. 3 b.

Najprimernejša darila za vsako priliko so

švicarske žepne ure

katero ima v največji izbiri v zalogi

France Čuden,
urarar v Ljubljani,

Veliki trg 25.

Po najnižji ceni dobé se tudi najraznovrstnejše

stenske ure, ure za dvorane in s stojalom, ure-budilnice itd.

Največja zaloga prstanov, uhanov, verižic, srebrnih in zlatih, vse po tovarniški ceni. 185 33

Popravila izvršuje točno pod jamstvom. — Ilustrovani ceniki so franco na razpolago. — Poštna naročila izvršuje obratno.

„SLAVIJA“

vzajemno zavarovalna banka v Pragi
zavaruje

človeško življenje

po vseh kombinacijah

mного ugodneje, ko vsaka druga zavarovalnica.

Cleni banke „Slavije“ imajo brez posebnega priplačila pravico do dividende, katera je doslej iznašala po 10%, 20%, 25% in jedno leto celó 48%.

Za škode izplačala je doslej banka „Slavija“ čez dvajset milijonov goldinarjev. — Po svojih rezervnih in poroštenih fondih more se meriti z vsako drugo zavarovalnico.

Kako koristno in potrebno je zavarovanje življenja, doka-zujejo naslednje

primere:

1. Miha Dolničar iz Št. Vida nad Ljubljano zavaroval se je dné 15. oktobra 1872 in je umrl dné 11. avgusta 1874. Uplačal je 30 goldinarjev 60 krajcarjev; dediči njegovi pa so prejeli od banke „Slavije“ 1000 goldinarjev.

2. Josip Zanoškar, deželni oficijal v Ljubljani, zavaroval se je dné 10. aprila 1874. Do svoje smrti dné 22. februarja 1876 uplačal je 125 goldinarjev 28 krajcarjev, banka „Slavija“ pa je dedičem njegovim izplačala 1000 goldinarjev.

3. Henrik grof Wurmbrand v Konjicah zavaroval se je dné 15. marca 1875 ter je do svoje smrti dné 15. marca 1877 uplačal 1188 gl. dediči njegovi pa so od banke „Slavije“ prejeli 6000 gl.

4. Anton Ahčin, župnik v Begunjah, zavaroval se je dné 1. avgusta 1870. Po smrti njegovi, dné 17. julija 1881, izplačala je banka „Slavija“ kapital 1000 gl., dasi je bilo uplačane zavarovalnine le 364 gl. 98 kr.

5. Janez Verbič, načelnik postaje na Rakeku, zavaroval se je dné 5. aprila 1878, umrl pa je dné 25. novembra 1883. V tej dobi uplačal je 174 gl. 96 kr.; banka „Slavija“ pa je izplačala dedičem njegovim 1000 gl.

6. Luka Šabec, trgovec in posestnik v Št. Petru na Notranjskem, zavaroval se je dné 30. januarja 1882 za 1900 gl. Do svoje smrti dné 17. junija 1884 uplačal je 215 gl. 52 kr., in banka „Slavija“ izplačala je rodbini njegovi ves zavarovani kapital.

7. Dr. Ivan Pitamic, odvetnik v Postojini, zavaroval se je dné 10. novembra 1882. Do svoje smrti dné 9. oktobra 1891 uplačal je 3159 goldinarjev; banka „Slavija“ pa je dedičem njegovim izplačala 6000 goldinarjev.

8. Simon Matejčič, župnik v Starem Pazinu, zavaroval se je dné 10. januarja 1892 in je umrl že dné 25. februarja istega leta. Dasi je uplačal le 7 gl. 49 kr., izplačala je banka „Slavija“ njegovim dedičem 1000 gl.

9. Petar Bogović, župnik v Lunu na otoku Rabu, zavaroval se je dné 15. maja 1889 svojim trem nečakinjam, Milici, Brni in Anđeliji Miletičevim po 500 gl. dote. Na to zavarovanje uplačal je do svoje smrti dné 28. februarja 1891 168 gl. 88 kr.; banka „Slavija“ pa bode vsakej imenovanih deklic, ko doživi 18. leto, izplačala 500 gl., tedaj vsem trem 1500 gl.

10. Josip Perko, učitelj v Šmihelu pri Žužemberku, zavaroval se je svojemu sinčku Josipu 1000 gl. dote. Do svoje smrti uplačal je 25 gl. 53 kr.; banka „Slavija“ pa bode sinu njegovemu, ko doseže 20. leto svoje starosti, izplačala 1000 gl.

Vsa pojasnila o zavarovalnih zadevah daje radovoljno

generalni zastop banke „Slavije“

v Ljubljani

120 25-19

v lastni hiši, Gospodske ulice št. 12.

Dunajska borza.

Dné 4. novembra.

Papirna renta 5%, 16% davka	96 gl. 65 kr.
Srebrna renta 5%, 16% davka	96 „ 40 „
Zlata renta 4%, davka prosta	119 „ 05 „
4% avstrijska kronina renta, 230 kron	95 „ 90 „
Akcije avstro-ogerske banke, 600 gl.	994 „ — „
Kreditne akcije, 160 gl.	332 „ 90 „
London, 10 funtov strl.	127 „ 35 „
Napoleonador (30 fr.)	10 „ 11 „
Cesarski cekini	6 „ 02 „
Nemških mark 100	62 „ 47 „

Dné 3. novembra.

Ogerska zlata renta 4%	114 gl. 95 kr.
Ogerska kronina renta 4%, 200 kron	92 „ 95 „
4% državne srečke l. 1854., 250 gl.	144 „ 75 „
5% državne srečke l. 1860., 100 gl.	150 „ — „
Državne srečke l. 1864., 100 gl.	195 „ — „
Zastavna pisma avstr. osr. zem. kred. banke 4%	98 „ 30 „
4% kranjsko deželno posojilo	97 „ 25 „
Kreditne srečke, 100 gl.	195 „ 75 „
St. Genois srečke, 40 gl.	87 „ 75 „

4% srečke dunajske parobrodne družbe	136 gl. — kr.
Avstr. rudečega križa srečke, 10 gl.	18 „ 50 „
Rudolfove srečke, 10 gl.	23 „ — „
Salmove srečke, 40 gl.	69 „ — „
Windischgraezove srečke, 20 gl.	58 „ — „
Ljubljanske srečke	24 „ 25 „
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gl.	147 „ 75 „
Akcije Ferdinandove sev. želez. 1000 gl. st. v.	2870 „ — „
Akcije južne železnice, 200 gl. sr.	100 „ 50 „
Papirnih rubeljev 100	132 „ 55 „

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanje za izgube pri zrebanjih, pri izrebanju najmanjšega dobitka. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.